

Лекція 1

ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОЦЕС ТА ІННОВАЦІЙНИЙ ПРОДУКТ.

Вступ

1. Інноваційний процес та інноваційний продукт.
2. Інноваційний процес в АПК. .
3. Інжиніринг.
4. Розробка інноваційного продукту високої якості зі збереженням вітамінного складу, смаку та кольору та подовженим терміном зберігання

Література

- 1 *Закон України «Про інноваційну діяльність»* / Відомості Верховної Ради України. – 2002. – № 36.
2. *Шумпетер Й.* Теория экономического развития (исследование предпринимательской прибыли, капитала, кредита, процента и цикла конъюнктуры) / Й. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1982. – 155 с.
3. *Василенко В.О.* Інноваційний менеджмент: навч. посіб. Вид. 3-є, вип. та доп./ В.О. Василенко, В.Г. Шматько. – К. : Центр навчальної літератури, 2005. – 440 с.
4. *Інтелектуальна власність: теорія і практика інноваційної діяльності: підручник* / М.В. Вачевський, В.Г. Кремень, Л.Н. Мадзігон. – К. : Професіонал, 2005. – 448 с.
5. Інноваційні процеси в Україні / За ред. Ковалевського М.С. – К., 2002.
6. Технологія консервування плодів, овочів, мяса і риби / Б.Л. Флауменбаум та ін.. – К.: Вища школа, 1995. – 301с.
7. Презентація інноваційних досліджень. Харківський державний університет харчування та торгівлі [Електронний ресурс] – Режим доступу: problema-formuvannya-ta.

1. Інноваційний процес та інноваційний продукт.

Основною формою реальних інвестицій є інноваційні інвестиції, які реалізуються в процесі інноваційної діяльності підприємства. Згідно закону України „Про інноваційну діяльність”:

Інновація – це новостворені (застосовані) і (або) удосконалені конкурентноздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери. Innovation (англ.) – утворено від слова «innovatio» (лат.) – оновлення, зміна. Означає: введення нового, нововведення, новація. Термін «новація» використовується в різних значеннях: у підприємстві – припинення попередніх зобов’язань іншими, оновленими; у праві – угода на

заміну одного зобов'язання іншим. Інновація в *широкому* розумінні полягає в оновленні всього суспільного життя. З моменту прийняття до моменту поширення новація стає **інновацією**. Процес упровадження новації в господарську діяльність визначається як **нововведення**.

В цілому, у відношенні змісту цього поняття у фахівців існують два підходи: широкий та вузький. Класичним поняття **Інновація** вважають формулювання яке дав австрійський економіст **І. Шумпетер** ще у 1913 р. В роботі «Теорія економічного розвитку» розуміння цього процесу як такого, що складається з п'яти основних варіантів:

- 1) введення нового товару (товару, з яким не знайомий споживач, або товару нового виду);
- 2) впровадження нового методу виробництва продукції (раніше не використовувався в даній галузі промисловості);
- 3) відкриття нового ринку, на якому дана галузь промисловості даної країни не була представлена;
- 4) завоювання нового джерела сировини та напівфабрикатів;
- 5) впровадження нової організаційної структури в будь-якій галузі.

Серед сучасних вчених має місце більш вузький підхід. Інновації ними зводяться до науково-технічних і технологічних питань.

Інновація- це процес застосування нових технологій, виробів, або результат досліджень у вигляді нових методів, продукції, технологічних процесів.

В Законі України „Про інноваційну діяльність” розрізняються наступні категорії:

- **інновації** - новостворені (застосовані) і (або) вдосконалені конкурентноздатні технології, продукція або послуги, а також організаційно-технічні рішення виробничого, адміністративного, комерційного або іншого характеру, що істотно поліпшують структуру та якість виробництва і (або) соціальної сфери;
- **інноваційний продукт** - результат науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторської розробки, що відповідає вимогам цього Закону;
- **інноваційна продукція** – нові конкурентноздатні товари чи послуги, що відповідають вимогам, встановленим цим Законом;
- **інноваційний проект** - комплект документів, що визначає процедуру і комплекс усіх необхідних заходів (у тому числі інвестиційних) щодо створення та реалізації інноваційного продукту і (або) інноваційної продукції;
- **пріоритетний інноваційний проект** – інноваційний проект, що належить до одного з пріоритетних напрямів інноваційної діяльності, затверджених Верховною Радою України;
- **інноваційне підприємство** (інноваційний центр, технопарк, технополіс, інноваційний бізнес-інкубатор тощо) – підприємство (об'єднання підприємств), що розробляє, виробляє і реалізує інноваційні продукти і (або) продукцію чи послуги, обсяг яких у грошовому вимірі перевищує 70 відсотків його загального обсягу продукції і (або) послуг;

- **інноваційна інфраструктура** – сукупність підприємств, організацій, установ, їх об'єднань, асоціацій будь-якої форми власності, що надають послуги із забезпечення інноваційної діяльності (фінансові, консалтингові, маркетингові, інформаційно-комунікативні, юридичні, освітні тощо).

Термін „**інновація**” почав застосовуватись у вітчизняній літературі пізніше, ніж за кордоном. У 1990 році цього терміну ще не було. За кордоном це поняття виникло на початку XX століття і отримало подальший розвиток та аналіз у 30-х роках. Найбільш інтенсивно проблема інновацій та їх оцінки почала розвиватися у 60-х роках минулого століття у зв'язку із різким зростанням масштабу та складності виконуваних НДР та ДКР, особливо у авіакосмічній, атомній та радіоелектронній промисловості, при розвитку біотехнологій.

Значення терміну „**інновація**” залежить від конкретної цілі дослідження, вимірювання або аналізу об'єкту. У зв'язку з цим розрізняють такі

основні типи інновацій:

1. **товарна** – введення нового продукту;
2. **технологічна** – введення нового методу виробництва;
3. **ринкова** – це створення нового ринку товарів або послуг;
4. **маркетингова** – освоєння нового джерела постачання сировини або напівфабрикатів;
5. **управлінська** – реорганізація структури управління;
6. **соціальна** – впровадження заходів щодо покращення життя населення;
7. **екологічна** – впровадження заходів щодо охорони навколишнього середовища.

Інновації класифікуються за:

1. **результатами** (наукові, технічні, конструкторські, виробничі, інформаційні);
2. **темпами впровадження** (стрибокподібні, швидкі, зростаючі, уповільнені, затухаючі);
3. **масштабами** (глобальні, транснаціональні, регіональні, місцеві);
4. **результативністю** (зростаючі, високі, низькі, стабільні);
5. **характером ефективності** (фінансові, бюджетні, економічні, соціальні);
6. **розповсюдженням** (одиничні, дифузійні);
7. **охопленням ринку** (локальні, системні, стратегічні);
8. **глибиною внесених змін** (радикальні, базові, покращуючі, модифікаційні);
9. **місцем у виробничому процесі** (сировинні, технологічні, продуктові).

Інновації можна також розглядати і як вкладення інвестиційного капіталу в нововведення, які приводять до кількісних або якісних змін в підприємницькій діяльності. Інноваціям передують науково-виробнича діяльність, пов'язана з появою нововведення. Ідея нововведення може бути зароджена у вигляді:

1. **Інтенції** - ідеї, пропозиції або проекту, які після опрацювання перетворюються в інновацію.

2. Ініціації - рекомендації щодо удосконалення науково-технічної, організаційної, виробничої або комерційної діяльності, метою яких є початок інноваційного процесу або його розвиток.

Дифузія - процес передачі нововведення по комунікаційним каналам між членами соціальної системи в часі. Нововведеннями можуть виступати ідеї, технології тощо, які є новими для суб'єкта господарювання. Це означає, що дифузія інновації - це розповсюдження вже одного разу освоєної й впровадженної інновації у нових умовах.

У реальних інноваційних процесах швидкість дифузії нововведення залежить від таких факторів:

- спосіб передачі інформації;
- форма прийняття рішення;
- властивості соціальної системи;
- властивості самого нововведення.

Підготовка, обґрунтування, освоєння й контроль за впровадженням нововведення є інноваційною діяльністю.

Інноваційна діяльність - це діяльність, що спрямована на використання й комерціалізацію результатів наукових досліджень та розробок і зумовлює випуск на ринок нових конкурентноздатних товарів та послуг. Вона включає в себе:

- випуск та розповсюдження нових видів техніки та технологій,
- прогресивні міжгалузеві структурні зрушення;
- реалізацію довгострокових науково-технічних програм із тривалими термінами окупності витрат;
- фінансування фундаментальних досліджень для здійснення якісних змін у виробничих силах країни,
- розробку й впровадження нових ресурсозберігаючих, технологій, спрямованих на покращення соціального стану населення, екологічної ситуації тощо.

2. Інноваційний процес в АПК.

Інноваційний процес це сукупність неперервно здійснюваних у просторі і часі якісно нових прогресивних змін, які носять назву процесів впровадження нової техніки.

Інноваційний процес в АПК охоплює весь комплекс відносин виробництва та споживання та представляє собою період від зародження ідеї до її конкретної реалізації (тобто, фундаментальні дослідження, прикладні дослідження, розробка і проектування, освоєння, промислове виробництво, маркетинг, збут).

Інноваційний процес у різних сферах діяльності внаслідок розвитку науково-технічного прогресу може проходити різні щодо тривалості й витратам етапи. У виробничому (інвестиційному) середовищі в АПК цей процес проходить такі стадії:

- 1) сертифікація (патентування) ідеї:

2) наукове й техніко-економічне обґрунтування нового продукту або технології;

3) експериментальне освоєння зразків:

4) доведення до промислового виробництва;

5) одержання нового продукту у необхідному обсязі для його комерціалізації.

Вищезазначене дозволяє розрізнити **три форми** інноваційного процесу:

- простий внутрішньоорганізаційний (натуральний);

- простий між організаційний (товарний);

- розширений.

Простий внутрішньоорганізаційний забезпечує створення й використання нововведення у межах однієї організації.

Простий міжорганізаційний - передбачає відокремлення функцій створення й виробництва нововведення від функції його споживання. Це означає, що воно стає предметом купівлі-продажу.

Розширений - знаходить свій вираз у появі нових виробників нововведення, у порушенні монополії виробника-початківця, що сприяє через взаємну конкуренцію удосконаленню споживчих якостей товару.

Сьогодні в АПК головними цілями науково-технічного та інноваційного розвитку є:- підвищення ролі наукових та технологічних факторів у подоланні кризових явищ у соціально-економічному розвитку України;- створення ефективних механізмів збереження, розвитку та ефективного використання національного науково-технологічного потенціалу;- енергозбереження;- технологічне переобладнання і структурна перебудова виробництва з метою нарощування випуску товарів, конкурентоспроможних на світовому та внутрішньому ринках;- збільшення експортного потенціалу за рахунок наукоємних галузей виробництва, зменшення залежності економіки від імпорту;- організаційне включення інноваційних факторів до соціально-економічного розвитку держави;- відродження творчої діяльності винахідників та раціоналізаторів виробництва;- розвиток людини як особистості, збереження та захист її здоров'я.

3.Інжиніринг

Інжиніринг Інжиніринг (англ. engineering - винахідливість, знання) Інжиніринг - інженерно-консультаційні послуги, роботи дослідного, проектно-конструкторського, розрахунково-аналітичного характеру, підготовка техніко-економічних обґрунтувань проектів, вироблення рекомендацій у сфері організації виробництва та управління, реалізації продукції. Такі роботи і послуги виконують на платній основі за контрактом. Інжиніринг інновацій - це комплекс робіт щодо створення інноваційного проекту, що включає в себе створення, реалізацію, просування і поширення певної інновації. Інжиніринг інновацій включає в себе:

- проведення попереднього дослідження ринку і вибір перспективного сегмента для нововведень;
- встановлення цілей фінансових змін на ринку і визначення завдань, що постають перед інноваціями, пояснення

прогнозованої корисності процесу інжинірингу колективу і менеджменту підприємства;

- техніко-економічне обґрунтування інноваційного процесу, оцінка окремих його етапів і всього процесу в цілому;
- розробку рекомендацій щодо створення нового продукту або операції;
- визначення обсягу витрат усіх видів ресурсів і чисельності працівників, необхідних для створення проекту, а також строків виконання робіт за проектом та економічної ефективності проекту в цілому;
- оформлення проекту у вигляді документа; • консультації працівників-виконавців заходів по виконуваного проекту.

Інноваційний проект - це система взаємопов'язаних цілей і програм їхнього досягнення, що представляють собою комплекс науково-дослідних, дослідно-конструкторських, виробничих, організаційних, фінансових, комерційних та інших заходів, відповідним чином організованих (пов'язаних за ресурсами, термінами і виконавцям), оформлених комплектом проектної документації та забезпечують ефективне вирішення конкретної науково-технічної задачі (проблеми), вираженої в кількісних показниках і приводить до інновації.

До основних елементів інноваційного проекту відносяться:

___ - Сформульовані цілі і завдання, що відображають основне призначення проекту;

- Комплекс проектних заходів щодо вирішення інноваційної проблеми і реалізації поставлених цілей;

- Організація виконання проектних заходів, тобто ув'язування їх за ресурсами і виконавцями для досягнення цілей проекту в обмежений період часу та в рамках заданих вартості і якості;

- Основні показники проекту (від цільових - за проектом в цілому до приватних - за окремими завданнями, темами, етапам, заходам, виконавцям), у тому числі показники, що характеризують його ефективність.

Планування і контроль - необхідні передумови підготовки та реалізації інноваційних проектів, у тому числі і дослідних. При цьому має значення не тільки планування термінів виконання проекту, а й планування часу учасників проекту.

Вибір *методу планування та контролю* особливо важливий при колективних дослідницьких проектах. Тільки склавши план, чітко розподіливши між учасниками проекту виконувані роботи і витрати часу на кожну частину роботи і на весь обсяг робіт, проекту можна забезпечити успішне виконання.

Розробка техніко-економічного обґрунтування

У бізнес-плані обґрунтовуються всі майбутні аспекти діяльності нового, аналізуються можливі проблеми, які можуть виникнути. Актуальність бізнес-плану залежить від особливостей інноваційних проектів. в передбачає вирішення таких завдань: • диверсифікація, перепрофілювання та реорганізація діючого виробництва; • підготовка заявок діючих і новостворюваних підприємств з метою отримання кредитів на створення

нових, реконструкцію та розширення виробництв; • обґрунтування будівництва нових підприємств; • обґрунтування пропозицій з приватизації державних і муніципальних підприємств; • створення нових підприємств, визначення профілю майбутньої фірми та основних напрямів її комерційної діяльності; • вихід на зовнішній ринок і залучення іноземних інвестицій; • розробка пропозицій щодо державної підтримки підприємств; • використання в якості внутрішнього документа, що представляє оцінку діяльності фірми, виявлення її сильних і слабких сторін, формування цілей її діяльності, обґрунтування способів і тактики функціонування проекту, прогнозування майбутніх фінансових результатів та інших цілей.

Бізнес-план складається не менше ніж на 3 роки. Для першого року діяльності основні показники рекомендується складати з розбивкою по місяцях, для другого року - по кварталах, решта розрахункові показники наводяться за кожний наступний рік. Число років, на які складається бізнес-план, може бути рівним тривалості дії проекту чи обмежена виходом на роки стійкої стабільної роботи підприємства, реалізував даний інноваційний проект. Вартісні показники враховують дію фактора часу, тобто приводяться до порівнянної увазі на початок або кінець планованого періоду.

Бізнес - план включає: техніко-економічних обґрунтувань; інвестиційних меморандумів; проспектів емісій.

Техніко-економічне обґрунтування (ТЕО) - це вивчення економічної вигідності, аналіз і розрахунок економічних показників проекту. Проектом може бути створення технічного об'єкта або підприємства, будівництво будівлі або реконструкція.

Завданням складання ТЕО є оцінка витрат на проект і його результатів, аналіз терміну окупності проекту. Техніко-економічне обґрунтування (ТЕО) - це інвестиційний документ, який є опорою при прийнятті рішень щодо: освоєння нових продуктів і послуг; модернізації діяльності та відкриття нових структурних підрозділів на вже існуючих підприємствах. Метою розробки ТЕО є вивчення фінансової сторони запланованого проекту. В ТЕО прораховується необхідний обсяг інвестування і, з урахуванням ринкової ситуації, оцінюється ефективність проекту: отримується прибуток, термін окупності, ставка прибутковості проекту та ін. Техніко-економічне обґрунтування, в певній мірі, являє собою скорочений варіант бізнес-плану. На відміну від бізнес-плану надана в ТЕО інформація про майбутні продукти і послуги, ситуації на ринку міститься в мінімальних обсягах, але при цьому достатніх для розуміння загальної ситуації. Першим кроком при втіленні бізнес ідеї в реальність є техніко-економічне обґрунтування. Воно допомагає обґрунтувати доцільність інвестицій і визначити комерційну ефективність і перспективність планованої діяльності. Слідом за цим етапом потрібно складання більш детального інвестиційного документа, який би відображав існування планованого підприємства або товару (послуги) в рамках даного ринку при впливі на даний сегмент різних конкурентних факторів, а також враховував вплив різного роду ризиків. Таким документом є бізнес-план. Далі, при

підтвердженні розрахунків сприятливими даними аналізу ринку, бізнес-ідея отримує фінансування і починається її реалізація, створюється і починає функціонувати нове підприємство. При успішному веденні бізнесу у менеджерів компанії з'являється бажання і необхідність його розширення та підняття на новий щабель розвитку. У зв'язку з цим, виникає потреба у залученні додаткового фінансування. У світовій практиці існують досить ефективні способи залучення капіталу. Один з них - підготовка Інвестиційного меморандуму і його уявлення потенційним інвесторам.

Основними відмінностями ТЕО від бізнес-плану є: 1. Найчастіше ТЕО складається для нових проектів на вже існуючому підприємстві, тому такі блоки, як маркетингові дослідження, аналіз ринку, опис підприємства і товару не описуються. 2. Додатково в ТЕО наводяться докладні дані про аналіз технологій та обладнання і причини їх вибору. Тому техніко-економічне обґрунтування є, по суті, більш коротким документом, ніж повноцінний бізнес-план. **Структура ТЕО** Оптимальною структурою для ТЕО вважається послідовність наступних блоків: - Початкові дані, інформація про ринок - Можливості підприємства - Матеріальні чинники - Капітальні витрати - Експлуатаційні витрати - План виробництва - Фінансова складова проекту - Загальна інформація про майбутній проект Інвестиційний меморандум (ІМ) - інвестиційний документ, що містить повну інформацію про підприємство, на підставі якої інвестор приймає рішення про доцільність вкладень коштів і необхідному співпраці з компанією-ініціатором проекту. Інвестиційний меморандум (попереднє проспекти емісії) не такий стандартизований, як бізнес-план. Його структура може змінюватися таким чином, щоб представити проект в найбільш зручному для конкретного інвестора вигляді, завдяки чому шанси на надання інвестицій істотно збільшуються. Особливість меморандуму - пропозиція структури угоди потенційним інвесторам і проведення докладної оцінки бізнесу підприємства з урахуванням залучених інвестицій. У цьому фінансовому документі чітко прописуються заходи, що забезпечують найбільш оптимальну взаємодію між зовнішніми інвесторами, власниками і менеджерами компанії в післяінвестиційного період. Цілі складання інвестиційного меморандуму: Пропозиція акцій підприємства для відкритого продажу. Акції, пропоновані невеликій групі, часто одному інвесторові допомогою приватного розміщення. Придбання акцій за опціоном (можливість за гарантійним листом придбати акції через якийсь проміжок часу за заздалегідь обумовленою ціною). Проведення емісії облігацій компанії. Отримання короткострокового або довгострокового кредитування. Стратегічне партнерство з інвесторами. Проспект емісії - це документ, що містить інформацію, необхідну інвесторам для прийняття аргументованого і обґрунтованого рішення про вчинення інвестиційної діяльності. Цей документ являє собою повний і детальний обсяг структурованої інформації про підприємство та реалізується інвестиційний проект, а також характеристику параметрів цінних паперів, які будуть емітовані, і напями використання доходу від їх продажу.

1. інноваційний проект - це система взаємопов'язаних цілей і програм їхнього досягнення, що представляють собою комплекс науково-дослідних, дослідно-конструкторських, виробничих, організаційних, фінансових, комерційних та інших заходів, відповідним чином організованих і оформлених комплектом проектної документації що в сукупності забезпечує ефективне вирішення конкретної науково -технічної задачі (проблеми) і в кінцевому рахунку призводить до інновації.

2. Інноваційні проекти класифікуються за такими ознаками; • періоду реалізації проекту (довгострокові, середньострокові, короткостроковий); • рівня вирішення (президентські, регіональні, галузеві, окремого підприємства); • типом інновацій (новий продукт, новий технологічний процес, нове джерело сировини, новий ринок, нова структура управління); • у разі потреби (нові потреби, існуючі потреби); • характеру цілей проекту (кінцеві, проміжні).

3. Розробка інноваційного проекту включає наступні етапи; • формування інноваційної ідеї; • планування інноваційного проекту та контроль виконання плану його реалізації; • завершення інноваційного проекту.

4. Класифікація планів управління інноваційними проектами може бути представлена: • за видами: стратегічний і оперативний; • за змістом; продуктово-тематичний, об'ємно-календарний, техніко-економічний, бізнес-план; • за рівнем: проекту в цілому, організацій - учасників проекту, окремих видів робіт.

5. Основні етапи завершення інноваційного проекту - здача проекту і закриття контракту (договору).

6. Підготовка інноваційного проекту включає: виявлення проблеми і постановку цілі; створення робочої групи; розробку плану, етапів і термінів робіт по проекту; визначення очікуваних результатів.

7. Стадіями розробки дослідницького проекту є: аналіз ступеня розробленості проблеми і збір матеріалу для її вирішення; обробка отриманих матеріалів; оформлення результатів дослідження.

4. Розробка інноваційного продукту високої якості зі збереженням вітамінного складу, смаку та кольору та подовженням терміном зберігання

Зацікавленість в питаннях конкуренції та конкурентоздатності зумовлені зростанням конкурентної боротьби на світовому ринку. Досягнути відповідного рівня конкурентоспроможності неможливо без використання інноваційних технологій.

Великий внесок в розвиток теорії конкуренції внесли Д. Рікардо, Й. Шумпетер, Ф.А. Хайек, К.Р. Макконел, С.Л. Брю, М.Е. Портер та інші.

Розвиток підприємств консервної промисловості, що призводить до зростання конкурентоспроможності, як показує на сьогоднішній день світовий досвід, представлено за трьома сценаріями [1]:

– забезпечення конкурентних переваг за рахунок дешевих ресурсів (національна сировина та енергоресурси, людські ресурси);

– модернізація виробничого процесу з використанням найчастіше запозичених, ніж власних, науково-технічних досягнень;

– суттєва активізація інноваційної діяльності яка призводить до інноваційного прориву, який передбачає виробіток нових ідей, їх розповсюдження та використання у власному виробництві.

Третій сценарій характеризується активізацією інноваційної діяльності, зростанням ролі інформаційних технологій, розвитком інноваційної інфраструктури. Розробка інноваційного продукту дозволяє зробити певний стрибок економічної ефективності. Незважаючи на витрати, пов'язані із розробкою та просуванням нового продукту, фінансовий результат, як правило, достатньо високий. При цьому гарантується стабільність отримання прибутків тривалий період часу.

Висновок лежить на поверхні: для того, щоб гідно конкурувати на світовому ринку, необхідно пропонувати покупцю інноваційний продукт.

Інноваційна продукція консервної галузі (консерви овочеві, м'ясні, м'ясорозлинні, рибні та фруктові) повинна мати наступну характеристику:

1. Висока якість: збереженням вітамінного складу, збереження смаку та кольору, подовжений термін зберігання.

2. Екологічність тари та відходів споживання.

3. Безпека споживання: відсутність ароматизаторів, штучних барвників, консервантів.

Держава визначає цілі діяльності, на які повинно орієнтуватись підприємство при розробці інноваційного продукту [2]:-розширення номенклатури товарів;-заміна застарілого продукту або технології;-освоєння нових ринків або збільшення частки ринку;-поліпшення якості товарів;-скорочення часу, необхідного для випуску інновацій;-підвищення гнучкості виробництва;-збільшення потужностей для виробництва;-зменшення витрат праці на одиницю продукції;-зменшення матеріальних витрат;-зменшення впливу на навколишнє середовище;-поліпшення якості здоров'я;-поліпшення рівня безпеки.

Виходячи із вищенаведеного, **інновації в консервній галузі промисловості** – це продуктові, процесові, маркетингові, організаційні, інтелектуальні та інфраструктурні інновації, які є абсолютно новими або суттєво вдосконаленими, запровадження яких вирішує поставлені цілі ефективного розвитку підприємства, забезпечує його конкурентні переваги та гарантує високу якість, екологічність та безпеку споживання харчових продуктів.

Можна виділити наступні напрями досліджень інноваційного напрямку в консервній галузі:

1. Прогресивні технології для виготовлення нових оздоровчих харчових продуктів (високовітамінні рослинні добавки з використанням азотних технологій та криогенної технології).

2. Інноваційні технології виробництва харчової продукції масового споживання нового покоління (нові плодово-ягідні наповнювачі за технологією структурованої продукції з капсульною структурою з використанням монотропного гелеутворення).

3. Моделювання рецептур харчових продуктів оздоровчої та лікувальної дії.

4. Безвідходна переробка м'ясної сировини з використанням ультразвуку.

5. Розробка прогресивних енерго- та ресурсозберігаючих процесів.

Основними класичними технологічними процесами виготовлення консервів при цьому є: стерилізація; пастеризація; сушіння; квашення; заморозка. При чому сушіння та заморозка використовується рідше, незважаючи на те, що саме ці технологічні процеси зберігають вітамінний склад продуктів.

Сучасна наука сьогодні пропонує різні види інноваційних продуктів [3], які можна було б впроваджувати більш активно в інноваційний процес підприємств України:

1. Натуральні плодовоовочеві продукти з використанням інтенсифікуючих технологій, які відрізняються збереженням вітамінного складу, смаку та кольору, подовженими термінами зберігання (фруктові та овочеві порошки з натуральної сировини, пасти з дикорослої сировини (бузина чорна, слива японська, обліпіха, кизил, глод), цукати з плодів та овочів, фруктові та овочеві пасти, соуси з натуральних плодів підвищеної біологічної цінності, свіжезаорожені фрукти та овочі).

2. Використання біодеградуємого комбінованого пакувального матеріалу з природних компонентів, здатного біорозкладатися у природних умовах.

3. Харчові біологічно активні добавки, які використовуються у лікувальному та профілактичному харчуванні з використанням інноваційної кріотехнології.

4. Дієтичні добавки на основі вторинної м'ясної сировини.

5. Сушені харчові продукти швидкого приготування з використанням сушіння із змішаним теплопідводом та рециркуляцією повітря (сушена картопля, сушені трави, порошок виноградної вичавки, сушені дикорослі плоди та ягоди).

6. Заморожені напівфабрикати для перших страв без ароматизаторів, барвників, консервантів, подовжений термін зберігання (суміш овочів високого ступеня готовності).

7. Технологія ікорної продукції з капсульною структурою з використанням технології іонотропного гелеутворення (альтернативний ікорний продукт).

8. Енерго та ресурсозберігаючі безвідходні технології.

9. Інтенсифікуючі технології зі зниженими енерговитратами.

10. Вилучення з нетрадиційної рослинної сировини (ароматичні та біолого-активні речовини вишні, винограду, малини тощо).

Консервна галузь безумовно повинна перейти на інноваційну модель розвитку. Для цього пропонуються наступні підходи:

- розробити стратегію підтримки інноваційної діяльності підприємств переробної харчової промисловості;

- запровадити режим кредитування та фінансування інноваційної діяльності;

- затвердити стратегію структурних перетворень харчової галузі, направлену на підвищення взаємодії підприємств сільського господарства та переробних підприємств;

- впровадити заходи щодо залучення вітчизняного наукового інтелекту для створення інноваційного продукту;

- забезпечити тісний зв'язок у напрямку «наука-технологія-виробництво».

Неможна розглядати інноваційний процес окремої галузі у відриві від тенденцій його розвитку в країні в цілому. Питання класифікації факторів інноваційного розвитку є предметом подальшого вивчення.